

51^e Jaargang

Dinsdag 19 januari 2016

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Keert Weder!

“Gij doet den mens wederkeren tot verbrijzeling, en zegt: Keert weder, gij mensenkinderen!” (Psalm 90:3)

Het werkwoord, hier gebruikt, is overbekend. Het wordt ook gebruikt voor “zich bekeren”. Bekeert u, keert weder (Jeremia 3:22)! Wij, mensen en zondaren, hebben met dat woord de grootste moeite. Van nature verzetten we ons ertegen, we handhaven onszelf in onbekeerlijkheid. De weg terug gaan, valt ook niet mee. We willen allemaal vooruit; op onze schreden terugkeren lijkt nutteloos en eerloos. Gods Geest echter overtuigt mensen van de zegen van de bekering. Hij doet dat door ons te laten zien waar we uiteindelijk terecht komen; we zijn op een doodlopende weg. Wie dat echt gaat inzien, wil met de verloren zoon terug, terug naar God.

In deze psalm wordt het woord enkele keren gebruikt. In vers 3 wordt het woord in een andere betekenis gevonden. “Gij doet de mens wederkeren tot verbrijzeling en zegt: keert weder, gij mensenkinderen”. Hier bedoelt de Heere de ernst van de vergankelijkheid ons in te scherpen. Ook in die betekenis opgevat, hebben we er niets mee op. We willen hier altijd blijven. Wie zou ook verlangen naar verbrijzeling, naar de ondergang van dit aardse bestaan? Niettemin weten we dat er geen geweer is in deze strijd. Dus wordt ons aangeraden ons op tijd te bezinnen op dit bevel van onze Schepper.

Het woord voor “verbrijzeling” kunnen we ook vertalen met “stof”. Stof zijt ge en tot stof zult gij wederkeren. We waren niet alleen eens stof, we worden niet alleen eenmaal stof, maar we zijn stof. Sterke spieren, grote denkracht, verblindende schoonheid, het doet daar alles niets van af. We zijn en blijven slechts stof. En eens zal dat weer duidelijk zichtbaar worden.

Wat een gedachte! Wat is de mens nietig en waar loopt ons leven op uit. Wat is God groot dat Hij van stof zo’n schoon schepsel maakt. U bent als mens een wonder Gods, u bent wonderlijk geschapen, maar bedenk: u zult eenmaal die schoonheid moeten afleggen in de duisternis van het graf.

Dat wil deze psalm ons zeggen. Wie dat gaat leren, ziet uit naar een uitweg uit deze grote nood. Wat is het dan rijk, dat de Heere ons die uitweg wijst: bekeert u, keer weder tot God, van Wie u uitgegaan bent. Hij is uw Leven, Hij is uw Schepper, Hij is uw Verlosser. Keer dan terug naar Hem. Hij maakt de dood tot een doorgang naar het volle leven. Hij gaf Zijn Zoon, Die in onze nietigheid en schuld afdaalde, om ons het leven weer te geven. Hij getuigt het: Ik leef en gij zult leven; dat is werkelijk een gegarandeerde belofte. Gelukkig de mens die deze weg leert gaan.

Als de Heere zegt: Keert weder, dan wil Hij ons door dat te zeggen voorbereiden op die wederkeer tot stof. Neem dan die roepstem ter harte. Dan zal het u de weg wijzen naar het Vaderhuis.

Het woord “verbrijzeling” heeft ons nog iets te zeggen. Het kan ook wijzen op een geestelijke verbrijzeling. Dan denken we aan berouw en verootmoediging. Wie leert weerkeren tot God, wordt bekleed met de koorden der veroordeling. Dat zien we ook bij de verloren zoon. Naomi keerde terug naar Bethlehem en zij sprak over haar droevig lot. Ledig kwam ze weder. Het is voor u en mij ook een smadelijke gang, omdat we immers moeten belijden dat we de Heere vergeten en verlaten hebben. Wij zijn van ‘t heilspoor afgegaan. Asaf was bijna voorgoed van het spoor der godsvrucht afgeweken. Dat geldt van ons allen.

Nu gebruikt Mozes dit woord nog een keer in deze psalm. Het roept vragen op, als hij tot de Heere zegt: “Keer weder, Heere, tot hoe lang? en het berouwe U over Uw knechten” (vers 13). Zou de Heere dan afgedwaald kunnen zijn? Dat is onmogelijk.

Kan dat dus wel tot de Heere gezegd worden? Toch heeft het vrijmoedig gebed grond om deze woorden te spreken. Het vers verklaart het zelf al: wederkeren betekent: berouw hebben. Hier wordt menselijk over God gesproken. Het betekent niet dat de Heere af geweken zou kunnen zijn, verre van dat. Maar door onze zonden is de Heere tot toorn verwekt en lijkt Hij Zijn barmhartigheden te hebben toegesloten. Herdenk de trouw, aan ons voorheen betoond. Zondaren mogen de Heere oproepen aan Zijn verbond te gedenken.

En dat zal de Heere doen. Omdat de Heere getrouw blijft aan Zijn eigen voornemen, kunnen zondaren alleen maar zich bekeren. Maar Hij wil gebeden zijn!

De jaarwisseling heeft het ons verteld: wij moeten allen terugkeren, tot stof. Maar we mogen terugkeren tot de Heere en dan zal Hij Zich weer ontfermen over Zijn volk. Komt en laat ons wederkeren tot de Heere! Dat is een zekere weg: Keert weder, gij afkerige kinderen en Ik zal uw afkeringen genezen.

P. Roos

De les van Holleeder

De bekende crimineel Willem Holleeder is een gewetenloze man. Wanneer heb je geen geweten meer? Dat moment breekt aan als je geen schuld meer voelt. Je ontvoert een biermagnaat, sluit hem op, geeft hem nauwelijks te eten en te drinken, en perst ondertussen zijn familie af. Op dat moment krimpt je geweten. Vervolgens vermoord je je collega's. Dan wordt je geweten weer kleiner. Daarna bedreig je je familie, je laat je zus kiezen welke van haar kinderen het eerst vermoord moet worden. Dan is je geweten opgelost. Je bent dan Richard de Derde geworden, zoals Shakespeare dat dichtte: 'Ik hak me een weg vrij met een bloedig zwaard/ Glimlachen kan ik en glimlachend moorden'. We zien het in deze geschiedenis. Met Jozef hebben de broers hun geweten in de put gegooit.

Jozef is op zoek naar zijn broers. Eindelijk, na dagen zoeken, vindt hij ze in Dothan. Jozef was uit de verte voor die broers herkenbaar aan zijn kleurrijke gewaad. En wat doen ze? Zijn ze blij dat ze na al die weken en maanden eindelijk een boodschap van vader krijgen? Breekt hun hart omdat Jozef er zoveel voor over heeft gehad om hen te vinden? Nee, integendeel. Als ze Jozef zien dan komt in hen een dodelijke haat naar boven. Ze beginnen met hem te spotten. *Ziet, daar komt die meester-dromer aan!* Letterlijk staat er in het Hebreeuws: *daar komt de baäl-dromer aan*. De 'heer van de droom'. En het blijft niet bij spotten. Door dodelijke haat gedreven, houden ze raad... *Nu komt dan, en laat ons hem doodslaan, en hem in een dezer kuilen werpen.*

Jozef wordt in de put geworpen. Alsof dat geen moord was. Ruben had gezegd: dood hem niet. Maar dit was nog erger. Hem achterlaten zonder eten en drinken, vastgezogen in de modder, wachtte hem een pijnlijke dood. Maar daar zaten die broers niet mee. Ze zijn eindelijk van hem af. *Wij zullen eens zien, wat van zijn dromen worden zal.* Zie je? De haat tegen Jozef is ten diepste de haat tegen God. Waarom haten ze hun broer het meest? Vanwege de Goddelijke boodschap in die dromen. Vanwege dat buigen.

Maar er is ook nog een ander aspect. Jozef was voor hen die lastige dromer die hen altijd maar herinnerde aan de boodschap van God. Die in zijn leven een toonbeeld was van vroomheid. Wég met hem. *De vrome Jozef, rijk in deugd*, zo zingt psalm 105. Die bracht altijd hun kwaad gerucht naar hun vader. Jozef was eigenlijk hun geweten. Als zij kwaad deden, dan begon Jozef te spreken. En dát moest weg.

Hoe vaak ben jij bezig om die stem in de put te stoppen? Om over je geweten heen te leven? Nee, je hebt niet zoveel op je geweten als Holleeder. Maar als Gods Woord je zegt dat je de zonde moet haten en laten. Hoe vaak leef je daarover heen? Hoe vaak leg je de roepstemmen naast je neer? Jonge mensen, doe dat toch niet. Want dan komt er zo'n hardheid over je. Er zijn mensen die worden niet koud van de meest aangrijpende wetsprediking. Ze worden niet warm van de meest ontroerende Evangelieprediking. En als we zo sterven, als we zo God moeten ontmoeten, vreselijk! Want dat geweten zal dan nog één keer spreken. De boeken worden geopend. De put gaat open en je hele leven zal aan je voorbij trekken. Dan heeft God niet meer getuigen nodig om je voor eeuwig te veroordelen. Als het Woord ons waarschuwt. Of als je door het leven van een Godvrezende vader of moeder herinnerd wordt aan je eigen boosheid. Als de roepstemmen in ons leven klinken, wat ik je bidden mag: leef er niet overheen.

Jozef heeft geroepen, hij heeft geworsteld om los te komen, zo lezen we later in Genesis 42:21. De broers zeggen: *Voorwaar, wij zijn schuldig aan onzen broeder, wiens benauwdheid der ziele wij zagen, toen hij ons om genade bad; maar wij hoorden niet!* Maar de Meerdere van Jozef heeft gezwegen, toen Hij gevangen werd genomen. Toen Zijn kleding werd afgenomen, toen ze Hem hebben geslagen en bespot. *Als een lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open.* De Heere Jezus is nedergedaald ter helle. Dat was liefde. Onbegrijpelijke liefde tot Zijn vijanden. Hij deed het vrijwillig. Zodat diezelfde vijanden behouden kunnen worden. Is dat geen groot wonder?

M.A. Kempeneers
makempeneers@kliksafe.nl

Genesis 37:23
En het geschiedde,
als Jozef tot zijn
broederen kwam,
zo togen zij Jozef
zijn rok uit, de
veelervigen rok,
dien hij aanhad. En
zij namen hem, en
wierpen hem in de
kuil

Strijden is een werkwoord, waar we niet direct klaar mee zijn. Het staat niet buiten het menselijk leven. Het kan de mens zelfs eigen zijn. Het kan het ik beheersen of de toon aangeven. Er is gezegd dat de geschiedenis van de mensheid wordt beheerst door strijd, bijvoorbeeld strijd tussen landen en volken. Er is ook strijd tussen personen. Het is een wonder dat wij al zeventig jaar in een vrij land leven. Werkelijkheden aan de oostgrens van Europa, wat plaatsvindt in het Midden-oosten en Zuid-Afrika, gaan niet langs ons heen. Temeer wanneer we beseffen dat overal mensen wonen. Jongeren en ouderen.

Strijd

Nu stelt Job een vraag: heeft niet de mens een strijd op aarde, en zijn zijn dagen niet als de dagen van dagloners? Die vraag is niet gesteld door een oer-pessimist. Deze vraag spreekt van een werkelijkheid. Voor de één meer dan voor de ander, maar het gaat niemand voorbij. Strijd is er onder allerlei omstandigheden. Het kan een wrange zaak zijn wanneer er de strijd is om het levensbestaan. Het komt in ons land overwegend niet zo voor, het is er wel in de wereld. We kunnen zeggen dat er strijd is voor of tegen iets. Heel fel kan het toegaan. Wanneer we de Bijbel lezen, lezen we van een strijd, een strijd uit kwade of goede bedoelingen. Paulus spoorde Timotheüs aan om de goede strijd des geloofs te strijden en te grijpen naar het eeuwige leven (1 Tim. 6:12). Gaat een atleet op de baan voort met het streven om de finish te bereiken, zo behoort Timotheüs de juiste geloofsbeleving, geloofsbeoefening en geloofsvordering te kennen met het zicht op het eeuwige leven. Wijst Paulus Timotheüs in zijn brief (1 Tim. 6:12) op het voeren van de goede strijd van het geloof en wordt als voorbeeld het gebeuren in de renbaan voorgehouden, in een eerder schrijven (1 Tim. 1:18) gaat

Leeft bij ons de leer der volharding? DL V art. 15

het over de goede strijd. Als voorbeeld daarvan wordt Timotheüs meegenomen naar het oorlogsgebied. Vijanden hebben elkaar de oorlog verklaard. Scherp en fel staat men tegenover elkaar. Het komt niet tot vredesonderhandelingen. Het staakt het vuren is er niet bij. Er is haat. Timotheüs wordt opgeroepen zo te strijden. Timotheüs zal in Efeze de confrontatie moeten aangaan met allerlei dwaalgeesten. Maar het is niet alleen strijden tegen, maar ook strijden voor de waarheid van het Evangelie. Strijd voor het Koninkrijk Gods. Strijd tegen de troepen van satan.

Geloofsleer

Waar nu Paulus op aandringt, lijkt vandaag niet zo nodig te zijn. Een geest van lauwheid, van verdraagzaamheid en van toegeeflijkheid waait. Het is goed dat er de inzet was tot de vaststelling van de zuivere Bijbeltekst met uitleg. Er zou nu meer moeten zijn een strijden voor het geloof dat eenmaal de heiligen overgeleverd is (Judas:3). Terecht is gezegd: geloof is hier de geloofsinhoud, het hele reservoir van Schriftuitleg, ooggetuigenverslagen, brieven, maar ook van christelijke normen en waarden zoals men die van Christus en Zijn apostelen had geleerd. Zie van de betekenis van het geloof Hand. 6:7 en 1 Tim. 4:6. Teksten die niet tot het verleden behoren. Er is ook gezegd: het kenmerk van echt christelijke geloof is apostolisch onderricht dat een christelijke traditie vormt.

Wanneer we de woorden van Judas goed lezen, dan is voor hem de verkondigde geloofswaarheid het gezamenlijk erfgoed van alle christenen. Voor dat vaststaand en ongewijzigd geloof dient de goede strijd gestreden te worden. Vanzelf bevat dat geloof woorden, die ook wijzen op, spreken van de leer van het geloof.

Gaat het over de leer des geloofs, waarin het Woord ons onderwijst, de Heere heeft tot verduidelijking, tot samen-

vatting van de geloofsleer belijdenisgeschriften gegeven.

Belijdenisgeschriften

Het ontstaan is verschillend, maar we moeten zeggen het is een Godsgeschenk. Kwam in de vorige eeuw hier en daar voorbij versmelting van kerk en belijdenis, wij handhaven vormen, wij zijn de ware kerk. Aan de andere kant was de kennis, de bevindelijke kennis van de geloofsleer niet gering. Het werd bemerkt en gehoord. Jonge predikanten konden leren van kerkenraadsleden, zelfs van gemeenteleden. Hoe is het nu? Hoe is het met de kennis van de geloofsleer, van Gods Woord en van de belijdenisgeschriften? Die leer fundeert geestelijk, rust toe, maakt strijdbaar. Het 'zo zegt het Woord', 'het staat in de belijdenis', behoort veel te doen in onze tijd van kanteling, van benadrukking van de eigentijdse beleving. Men zegt: we leven nu. In de een en twintigste eeuw en die eeuw vraagt om antwoord op de vragen of vraagstukken van nu.

Het kenmerk van echt christelijke geloof is apostolisch onderricht dat een christelijke traditie vormt

We zijn niet meer klaar met het belijden van gisteren en eergisteren. Schriftbeschouwing en ethisch leven zijn in discussie en we kunnen het niet meer doen met de standpunten van gisteren. Elke tijd vraagt zijn eigen antwoorden. Als ambtsdragers kunnen en mogen we niet alles naast ons neerleggen. Het afdoen met een gezegde kan onze zwakte aangeven en we laten Gods Woord niet spreken. Gods Woord is immers het

richtsnoer voor hart en leven en vervult met Bijbelse Godsvreze. Met het Woord van God dienen we in te gaan op alles wat op ons aankomt en van ons een antwoord vraagt. Het leven beheerst en geleid door Godsvreze is geen gemakkelijk leven. Het is een leven tegen de stroom in, de stroom van binnen en van buiten. Maar we worden bewaard en dat door Gods kracht, voor mee te drijven met. Er komt een vaste levensbepaling en een zekere levenskoers. We komen het tegen in de Schrift. De Schrift staat niet buiten, maar midden in het leven. Het leven van elke dag. Het Woord schiet niets tekort. Het behoeft geen aanvulling of verandering. Aan Gods wijsheid en wetenschap zijn geen grenzen. Wat in het Woord staat is vast en zeker. Voor alle tijden en omstandigheden en daar staan de belijdenisgeschriften niet buiten. Niet door inspiratie maar door de verlichting van de Heilige Geest en door Zijn leiding zijn zij ontstaan. De Godvrezende leeft bij Woord en belijden. Zo zijn de geestelijke accenten die wij tegenkomen in de belijdenis van betekenis, van kracht, tot steun en troost.

Inprenten

Zo ook wat in artikel 15 staat. Het geestelijk leven heeft in de branding van de tijd steun en troost nodig. Bestrijding en zelfs verdenking van de Heere kunnen zo fel zijn. Maar nu wordt in artikel 15 beleden dat de Heere geen half werk doet. Hij gaat door. Hij staat voor Zijn werk in en daarom is ook de volharding van de gelovigen werkelijkheid. Dit staat beschreven. Laten we niet voorbijzien wat we in artikel 15 lezen. Het mag in het onderwijs niet ontbreken. Het mag niet ontvallen in een cliché of in een zomaar doorgeven, dan wordt er geen recht gedaan aan Gods Woord. Bij de geloofsleer behoort ook de volharding en de verzekerdheid ervan. Door de trouwe herderlijke zorg van de Heere, staat in artikel 15 als het gaat over de volharding. De Heere heeft het in de harten van de gelovigen ingedrukt, ingeprent. Inprenten is bijzonder een zaak van school en zelfs van universiteit. Elke echte docent of professor komt er toe. Hij benadrukt wat van belang is voor leerlingen of studenten. Het was ook iets eigens van professor Van der Meiden en van professor Van der Schuit. De gereformeerde theologie, de praktijk der godzaligheid, werd gezien als van levensbelang. Zo ook de praktische opmerkingen van prof. Hovius voor het staan en leven in de gemeente. Had

men er een hart voor, dan nam men naast de wetenschappelijk vorming, in geestelijk opzicht leidinggevende zaken mee voor in de gemeente. Voor Gods leiding is men dankbaar. Zo komen alleen die op de school van de Heilige Geest een plaats mogen hebben tot de belijdenis dat de Heere goed is. Door Zijn genade blijft in hart en leven, wat Hij gewerkt heeft en wat Hij nog zal werken en wat Hij werkt door middel van Zijn volk. De Heere heeft geen renteniersvolk, maar een werkzaam volk. De Heere werkt het willen en werken naar Zijn welbehagen. Er is terecht van de volharding gezegd dat de leer hiervan grote praktische waarde heeft. Een blijvende waarde en laten we het goed zien, ook een alles bepalende waarde. Wie deze leer is ingeprent, krijgt een goed onderscheidingsvermogen en hij herkent de afwijkingen en de ondermijningen, die juist in kerkelijke en christelijke kringen aan de orde zijn.

Tegenstand

Nu wordt in dit artikel ook op de tegenstand tegen deze leer gewezen. Men kan zich afvragen, denkend aan het breed kerkelijk leven, is de weerstand er nog wel? En zo die er is waar zijn de strijders voor en de verdedigers van de Bijbelse leer? Onze tijd heeft behoefte aan kampvechters, want de gereformeerde leer staat op de tocht, het is nog erger, op universiteiten roept men om revisie. Gaat het over de tegenstand, dan wordt allereerst gewezen op het vlees. Dat is opmerkelijk. Er wordt dicht bij huis begonnen. Zo dichtbij, het wijzen op onszelf, ligt ons niet. We kunnen het graag hebben over de naasten, over de werkelijkheid rondom. Denk

aan de tijdrede. Op zich is het goed dat die van tijd tot tijd worden gehoord. Maar die rede mag niet ontvallen in eenzijdigheid. Het slechts wijzen op en het afgeven op. Zeker behoort de doorwerking van de tijdgeest, het leven naar het vlees, naar eigen willekeur, aan de orde te komen. Zo ook de nalatigheid van onze overheid. Op wat God de Heere in de historie van ons land heeft gegeven vloeit de verplichting voort om te luisteren naar Zijn Woord en daarnaar te handelen. De geboden des Heeren staan daar niet buiten. Maar ambtsdragers dienen in woord en daad daarin voor te gaan. Bij het waarachtigende, getuigende woord mag de voorbeeldfunctie niet ontbreken. Daniël was profeet maar ook een getrouw Godvrezend dienaar van de staat. Wat hebben we in 2016 bijzonder nodig de werking van de Heilige Geest opdat het Koninkrijk van de eeuwige Koning kome, wat zo beleden wordt in zondag 48. Dan leven we eerst bij onszelf en daarna bij de naaste.

M.C. Tanis

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 2 februari 2016. Kopij graag binnen donderdag 21 januari.

Ds. A. van der Zwan

Nu u dit leest heeft ds. A. van der Zwan afscheid genomen van de gemeente van Sliedrecht- Bethel en heeft intrede gedaan in de gemeente van Dordrecht-Centrum. We hopen van harte dat de gemeente van Sliedrecht- Bethel spoedig weer een eigen herder en leraar zal krijgen en dat de arbeid van ds. Van der Zwan in Dordrecht tot rijke zegen mag zijn voor jong en oud.

AvH

Jabez

Jabez was heerlijker dan zijn broeders; niet rijker of groter of sterker, maar heerlijker. Er zijn mensen met een zekere heerlijkheid. Er is al geschreven door enkele broeders over br. van Vliet uit Rijnsaterwoude, die onlangs kwam te overlijden. Hij had daar iets van, mede ook door wat hem overkwam na een val van de trap. Voordien was hij iemand die op geen enkele manier de aandacht trok. Toch was het tekenend dat bij zijn begrafenis vrijwel alle predikanten aanwezig waren die hem gekend hebben.

Het gaat mij nu niet om van Vliet. Er viel nog een ouderling weg in diezelfde weken. Ik bedoel Harmen Klaasen, die zijn gezin en gemeente ontviel in Harderwijk. Zijn heengaan trok eveneens veel aandacht. Uit alles bleek tijdens de begrafenis dat hij geliefd was bij velen, ik mag wel zeggen bij allen. Dat is toch wel bijzonder, als iemand zo veel uitstraling heeft gehad dat zijn omgeving slechts aan hem denken kan met sympathie en genegenheid.

Wat was nu zijn "heerlijkheid"? Heerlijkheid is niet een term uit de beurswereld; nee, het heeft te maken met de heerlijkheid die de herders omscheen. Het lijkt een grote tegenstelling dat zijn rouwbericht sprak van de bedelaar die stierf. Ik heb hem meerdere jaren meegemaakt toen hij nog een jongen was; zijn huwelijk en zijn belijdenis vielen in die dagen. Harderwijk was toen een gemeente, waar de oude IJsselmeervisserij vrijwel had opgehouden te bestaan. De zee, hun werkterrein, was de vissers ontnomen, toen men meende dat er meer behoefte bestond aan bouwland. Nu ligt dat al weer anders. Harmen kwam uit de eenvoudige wereld van die vissers; in plaatsen als Huizen en Spakenburg en Elburg wist men er ook van. Hoe was dat in die tijd?

De Veluwnaar had de eenvoud als handelsmerk. Eenvoud en echtheid. Klaassen was een van de weinigen die hun beroep op de randmeren bleven uitoefenen. Meestal waren er zorgen. Geen grote vangsten en geen grote besommingen. Deze laatste mannen van de zee waren al tevreden als ze konden blijven bestaan. Zijn vader kwam uit de kleine Oud Gereformeerde gemeente aan de Hogeweg; het gezin echter leefde binnen de muren van onze gemeente. Ik zou eigenlijk nauwelijks kunnen zeggen wat zijn leven heeft getekend. Ik noemde al eenvoud. Maar vooral ook een duidelijke invloed van Gods genade. Hij zocht naar en rustte in het werk van de Heere. Veel andere dingen waren er denkbaar niet voor hem. Hij was dan ook nog voorzitter van de SGP ter plaatse. Hij was ook voor de oude waarheid. Maar dat was bij hem geen kreet of leus, maar het was meer dan dat. Treffend als Lazarus dan in beeld komt. Daar sprak Ds. Reinders over tijdens de dienst. Ds. Buys gaf op het graf aan dat hij bij het vernemen van zijn dood direct moest denken aan Lazarus. Dat gebeurde los van de tekst op de kaart, waar hij toen niet van wist. Lazarus betekent: God helpt. De laatste woorden van Harmen waren bij zijn sterven: Heere, help mij. U ziet het verband met die naam Lazarus. Dat is nu heerlijkheid, als genade zo verklaard wordt in een mensenleven.

Hij had, evenals van Vliet, veel liefde tot de kerk en Gods huis. Hij was een zoon van de Veluwe. Iedere streek van ons land had vooral toen nog de eigen kenmerken. Alles wat de

Veluwe in die dagen had, was bescheiden en kleinschalig. Op de Hollandse eilanden, waar mijn vorige gemeente lag, ging het er in de landbouw heel anders aan toe. Bedrijfsvoering en landbouwmethoden hadden een zakelijke setting. Maar de kleine boeren van de Tabaksweg waren tevreden en gelukkig als er acht of tien koeien op de deel stonden. Ik kwam in Harderwijk vanuit het voortvarende eiland Flakkee. Wat een verbazing als dan Rikus Kok langs de pastorie over de Hierdenseweg kwam; een amechtig paard voor de kleine wagen, waarop enkele stronken boerenkool lagen. Het paard leek bij iedere stap na te denken of het wel verder zou gaan. Dat typeerde de eenvoud. Men was vergenoegd en tevreden met wat haalbaar was. Dat was ook zo bij de groep voormalige vissers uit het stadje. Door de inpoldering kregen zij natuurlijk nooit de kans om groot te worden. Een botter kon geen kotter worden. Maar had dat niet gekund? Het lag niet in de aard van deze mensen. Zoals het ging, zo ging het. Het was Gods weg. Ik ben blij dat ik die mensen gekend heb, zei ds. Kok sr. eens, sprekend over Gods volk. Ik kan dat ook zeggen van de Harderwijkers, ook zeker van die oude vissers, van wie meerderen de Heere vreesden. Maar ook dat leven was eenvoudig. En dan denk ik weer aan Harmen Klaassen. Ook in geestelijk opzicht leefde men niet van een opgesmukt bekeringsverhaal dat indruk maakte. Ik heb daar nooit zo veel van gehoord. Maar ik zag wel een geslacht dat de vreze des Heeren uitstraalde. Dat gaf ook heel veel liefde tot de kerk. Er was een geslacht en een grote jeugd, die open stond voor de prediking. Heerlijkheid. Het geslacht van Jabez heeft het uitgeleefd en leeft het nog uit. Jammer dat we pas na iemands sterven inzien wie en wat hij of zij betekend heeft. Deze beide broeders hebben mogen voorleven dat de godzaligheid een groot gewin is, met vergenoeging. Hopelijk neemt een ander geslacht dat ook weer over. Ze leven van de dag der kleine dingen. Ze wandelen niet in hetgeen te hoog en te groot voor hen is. Kan dat nog in deze wereld van euro's en facebook? Dat zal niet zonder strijd gaan. Maar juist in het geroezemoes van managers en zakenlui, van kerkelijke meningen en experimenten (van een kruiwagen vol kikkers), houdt de Heere Zijn volk op de been, tot in eeuwigheid.

P. Roos

De angst dat mensen verloren gaan... (3)

Ik schrijf deze regels een enkele dag na de kerstdagen van 2015. De boodschap van de engel aan de herders in de velden van Efratha klonk ook dit keer weer van veel kansels: *“Ziet, Ik verkondig u grote blijdschap... Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker...”* De Zaligmaker is geboren!, aldus de boodschap uit de hemel. Hij Wiens Naam is Jezus. Zo had de engel het al eerder gezegd, zowel aan Jozef als aan Maria. Waarom die naam? Wel, *“Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden.”*

De kerk der eeuwen heeft het begrepen. Zo was het immers opgetekend in de Schriften. Zo was het verkondigd door de apostelen. Zo werd het geloofd door zondaren. Zo werd het beleden door de christelijke kerk. Bijvoorbeeld met de woorden van de belijdenis die werd aangenomen door de kerkvergadering van Nicea in 325: *“Die om ons mensen en om onze zaligheid is nedergekomen uit de hemel, en een mens geworden is...”* God werd mens, een onuitsprekelijke Gave. Gekomen met het oog op zijn zaligheid, dat is: zijn redding, zijn verlossing. De verlossing van wie? Van de mens die verloren is. De verloren mens is het voorwerp van het zaligmakende werk van deze Heere Jezus Christus. Zo luidt immers het getuigenis van Hemzelf in het tolhuis van Zacheüs. *“De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren is”* [Luk. 19: 10].

Dat impliceert wel dat Hij dan ook de enige Verlosser is. Zijn Naam is de enige door welke wij moeten zalig worden. De weg van het behoud is die van het geloof in Hem. *“Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden!”*, aldus het getuigenis van de apostel. Het is van tweeën één: *“Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven. Maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn van God blijft op hem”* [Joh. 3: 36].

de toorn van God

Hoe aangrijpend: de toorn van God, die blijft... Een vraag. Zou hiermee iets anders bedoeld zijn dan wat elders aangeduid wordt met ‘verloren’? Zou beladen te zijn met de toorn van de heilige God wat anders kunnen betekenen dan ‘verloren’ te zijn? Let erop dat de evangelist Johannes schrijft over een blijvende toorn. Het is een altijd doorgaande toorn. Een ononderbroken toorn. Een eeuwig blijvende toorn. De toorn van Wie? De toorn van God. Van die God over Wie we lezen als Hij is een vertrend vuur, een eeuwige gloed.

Wie zal die toorn treffen, en wanneer? Het zal het deel zijn van hen die de Zoon ongehoorzaam zijn. Wie de door God gezonden Zoon niet behoeft. Die van Hem die gediend is. Die niet in Hem en in Zijn Woord gelooft. Die meent Zijn werk niet nodig te hebben. Die Zijn bloed onrein acht. Die ook in zijn aardse leven de vruchten van het leven met Christus niet vertoond heeft. Dan zal sprake zijn van de blijvende toorn van God. De mens die dat geldt, is verloren en blijft verloren. Niet meer en niet minder.

En nu heeft bij uitstek de Heere Christus Zelf daarover gesproken. Over wat die verlorenheid behelst. Niemand van al de profeten en apostelen, niemand van alle bijbelschrijvers, heeft meer en intensiever gesproken over de eeuwige verlorenheid. Over wat het betekent voor immer buiten God en zonder God en tegen God te zijn. Met aangrijpende beelden heeft Hij het geschetst, telkens en telkens weer.

Met recht mag de grote Profeet en Leeraar een prediker van hel en verdoemenis genoemd worden. Hij schroomt niet beide woorden op de lippen te nemen. De Schriftgeleerden en Farizeeën vraagt Hij: *“Hoe zoudt gij de helse verdoemenis ontvliden?”* [Matth. 23: 33]. Tekenend

in dit verband is Zijn gelijkenis over die twee mensen, de naamloze rijke man en de arme man Lazarus. Hun beider bestemming wordt getekend: de één wordt gedragen in de schoot van Abraham en de ander slaat zijn ogen op in de hel, zijnde in de pijn [Lukas 16: 22, 23]. Uit die plaats wordt hij niet verlost. Evenmin ontvangt hij vermindering van zijn smart. Zijn bestemming is een blijvende... Een andere gelijkenis waarin de Heere Jezus diezelfde ernst onder woorden brengt, is die van de tien jonge vrouwen. Vijf waren wijs, vijf waren dwaas. Die laatsten mochten de bruiloftsmaal niet binnen, hoe ze ook klopten. Ze begonnen buiten te staan. De deur was gesloten. [Matth. 25: 10].

Maar het was niet alleen in Zijn gelijkenissen dat de Heere Jezus beeldend sprak over het verschrikkelijke lot van hen op wie de toorn van God eeuwig zal rusten. Elders waarschuwt Hij om beletselen voor het leven met de Heere tijds wijeg te nemen. Zo niet, dan zal er sprake zijn van *“heen te gaan in de hel, in het onuitblusselijke vuur, waar hun worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt.”* [Mark. 9: 44]. Tot drie keer toe klinkt deze onheilspellende waarschuwing. Hier legt de Heere Jezus de laatste ernst op het hart van Zijn hoorders. Bij een andere gelegenheid brengt Hij zelfs ter sprake de woorden die klinken zullen wanneer er zijn die voor Zijn rechterstoel worden afgewezen: *“Gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk de duivel en zijn engelen bereid is”* [Matth. 25: 41]. *“Aldaar zal wening zijn en knersing der tanden...”* [Lukas 13: 28].

Al deze verschrikkelijke woorden lezend, dringt zich een vraag op. Is het voor te stellen dat de Heere Jezus het zou hebben gezegd: *“De vrees dat mensen verloren gaan, is bij Mij niet zo sterk!”*

J.M.J. Kieviet

En men noemt Zijn naam Raad

Jesaja 9:5

Christus heerst als een zachtmoedig Koning. Hij is een vriendelijk Raadsman. Niet door geweld, maar door aanrading trekt Hij de Zijnen tot Zich en buigt hun wil zodat zij zich vrijwillig aan Hem onderwerpen. Christus onderwerpt niet door geweld, maar door een vriendelijke aanrading van Zijn Evangelie.

Christus geeft raad. Dit ziet op het profetisch ambt van de Messias. We moeten denken aan de eeuwige vrederaad tussen de Vader en de Zoon. "Hij heeft met de Vader geraadpleegd over het gehele werk der verlossing en over de verzoening van de zondaar met God, zowel over de wijze als over de tijd van uitvoering." Zo draagt Christus al van eeuwigheid de naam Raad. Christus was ook des Vaders Raad in het werk van de schepping. Christus is in Zijn Raad ook de Bestuurder en Onderhouder van de hele wereld. Bij de naam raad gaat het vooral over de raadgeving van Christus in de tijd. Hij bezit grote wijsheid zodat Hij in staat is om raad te geven. De Messias kent eeuwig de Raad van God. In Jesaja 11 staat dat de Geest des raads op de Messias zal rusten. Christus geeft ook daadwerkelijk raad. Christus is een volmaakt Leraar en Profeet voor Zijn Kerk. Het hele werk van de verlossing openbaart Christus en Hij deelt het mee. Christus sprak niets anders dan Zijn Vader Hem geleerd had. Christus raadt wat geloofd moet worden. Hij raadt ook wat gedaan moet worden. Christus vermaant tot de rechte godzaligheid en wat tot de eeuwige gelukzaligheid dient. God de Vader heeft het gezegd: 'Hoort Hem.' Christus geeft ook raad in angst en nood door liefelijke beloften en vertroosting. Hij raadt aan de toevlucht te nemen tot Zijn heil, bijstand en genade. We lezen in Math. 11:28 'Komt herwaarts tot Mij die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.' Christus is raad door Gods kinderen inwendig met het licht van Zijn Geest onderwijs te geven. Hij doet dat om hun onwetendheid weg te nemen, hen te bemoedigen en te sterken. Christus heeft Zijn raad bekend gemaakt door de patriarchen, de priesters, de Levieten en de profeten. In Zijn menselijke natuur is Hij de Raad van Zijn Kerk geweest. Hij heeft het werk der verlossing verkondigd. Hij zal Raad zijn tot de voleinding der wereld. Hij doet dit door apostelen, evangelisten en herders en leraars. Hij geeft uitwendig door Zijn Woord raad en inwendig door Zijn Geest. Mozes en David hebben aangaande Hem geprofeteerd. Om Raad te zijn was er genade uitgestort op Zijn lippen. De Messias zal een Licht der heidenen zijn om hun blinde zielsogen te openen.

Veel mensen weigeren Hem als hun Raadsman aan te nemen. Zij willen niet door Hem geraden worden. Velen hebben Mohammed tot hun raad aangenomen. Zij volgen op wat in de Koran staat en niet wat in het Evangelie staat. De Joden verwerpen de Raad Gods en het Evangelie. De Rooms en hebben naast Jezus de paus die raad moet geven in godsdienstige zaken. De meeste kerkmensen weigeren te horen naar de raad van Jezus. Men luistert naar de raad van de duivel. Zij leven zich uit in boosheid en goddeloosheid. Zij doen de vreselijkste zonden zonder enige schaamte. Zij spotten, doen zedeloze dingen en zijn dronken. Zij bezoeken wereldse gezelschappen om zonde te doen. Er zijn er ook die de raad van hun zondige vlees opvolgen. Men doet alles wat de duivel, de wereld en het vlees aanraden. Het is gemakkelijk de mensen tot allerlei zondigheid over te halen en moeilijk hen tot de ware godzaligheid te leiden. De heilzame raad van Jezus wordt niet opgevolgd. De raad van Jezus houdt in: liefde, zachtmoedigheid, zelfverloochening en inwendige godzaligheid. Leg er uw leven eens naast! Luister niet naar de raad van de duivel, de wereld en het zondige vlees. Geef u geheel over aan de raad van Jezus. Leer Zijn raad kennen uit het lezen van de Bijbel en uit het horen van de preken. Wees werkzaam met de lessen die Jezus in het Evangelie geeft. De raad van Jezus beoogt uw hoogste geluk, uw eeuwige zaligheid. Wie naar de raad van Jezus handelt, zal tijdelijke en geestelijke zegeningen ontvangen. "Maar vooral zal Zijn zegen dan over ons zijn in het geestelijke; Hij zal ons in alle verlegenheid en moeilijkheden tot een RAAD zijn en ons door Zijn troostelijke hulp ondersteunen. Dan zal Hij in het hiernamaals ons deel hebben aan die gelukzaligheid, waar al Zijn raad alleen op doelde. Dan zullen wij in de geheimenissen van Zijn Raad volkomen ingeleid worden, en in Zijn gemeenschap genieten de volle verzadiging van vreugde, die bij Zijn aangezicht is, en liefelijkheden aan Zijn rechterhand, altoos en eeuwiglijk."

A.van Heteren

BOEKBESPREKINGEN

Dr. H.J. Selderhuis (red.), Sterven in bijbels licht, 146 blz., paperback, Apeldoornse Studie 65, abonnementsprijs per jaar is 15,95 euro, losse studies kosten 9,95 per stuk. ISBN 978-90-75847-42-0.
Te bestellen via bestellen@tua.nl.

Deze bundel 'Sterven in bijbels licht' bevat de lezingen die gehouden zijn tijdens de integratiecolleges op 15 december 2014 en de TUA- themadag op 7 november 2015. Integratiecolleges worden meestal in het najaar gegeven op twee achtereenvolgende dagen aan alle studenten gezamenlijk. Verschillende docenten belichten vanuit hun eigen vakgebied het gekozen thema. In 2014 gebeurde dit alles op één dag door de Theologische Universiteit Apeldoorn en de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding gezamenlijk. De inhoud van de colleges willen de docenten graag met een breder publiek delen en daarom zijn ze op 7 november 2015 op een studiedag nog eens gepresenteerd en nu hier bij elkaar gebracht. Het is een inhoudsvolle bundel. Er staat bijvoorbeeld een bijdrage in van Dr. A. van der Dussen 'Doodsangst en doodsverlangen in de cantates van Bach.'

Luther en Bach

Iets uit dit artikel willen wij aan u doorgeven. We lezen op blz. 140-142 over de aansluiting van Bach bij Luther: "Niettemin is zijn aansluiting bij Luther duidelijk aanwijsbaar. Zo heeft hij als musicus veel ontleend aan dienst kerkmuzikale opvattingen. Veelzeggend is dat hij van geen dichter zo veel kerkliederen gebruikt heeft als van Luther! Daarnaast is Bach in zijn geloofservaring onmiskenbaar mede door Luther gevormd. De vrede die een mens kan ontfangen aan het evangelie van 'de vrolijke ruil' was voor zijn levensgevoel kenmerkend. 'Het verschrikte geweten is een getroost geweten geworden.' Zo gezien hoeft het geen verbazing te wekken dat in die dialoog tussen 'vrees' en 'hoop' tonen zijn te beluisteren die sterke associaties met de benadering van Luther oproepen. In het bijzonder is opvallend dat de doodsangst die in de woorden van 'vrees' tot uitdrukking komt, betrekking heeft op de 'Höllenrachen', de eeuwige vervloeking. Want ook in Luthers theologische reflectie over de dood jaagt deze angst aan. Die plaatst de zondaar immers voor het laatste oordeel, wat niet anders dan schrikwekkend kan zijn zolang men op eigen gerechtigheid is aangewezen. Zoals Paulus het zegt in 1 Korintheërs 15:56 'De angel van de dood is de zonde, en de zonde ontleent haar macht aan de wet.' In het licht van de wet voltrekt Gods toorn zich in de dood, en loopt dus uit op de eeuwige dood. Dat maakt de dood zo bitter en gruwelijk: Da ich ein Kind des Todes heisse, So schein ich ja im Grabe zu verderben. (Omdat ik een kind des doods ben, zo schijn ik in het graf te verderven). De enige mogelijkheid om zich aan deze angst te onttrekken en het sterven hoopvol tegemoet te zien, is dat men zich verlaat op Jezus Christus. Want dankzij Zijn verzoenend sterven verandert de dood van karakter. De

dood mag dan in het licht van de wet angst aanjagen – in het licht van het evangelie wordt hij volgens Luther juist een middel om ons van de zonde te bevrijden." Verderop lezen we: "De sterfdag van een christen is dan ook in wezen zijn geboortedag: zoals een kind bij zijn geboorte door een nauwe doorgang geperst wordt, de wijde wereld in, zo is de dood de nauwe poort waardoor de gelovige de overweldigende ruimte van het eeuwig leven binnengaat. Het is daarom dat men zijn dood hoopvol tegemoet kan zien. Luther meent dat christenen gewillig moeten zijn om te sterven. Sterker nog: de beste christenen zijn die, welke de dood met vreugde tegemoet gaan." Net als de oude Simeon, zegt Luther en in navolging van hem ook Bach.

Calvijn

Leerzaam is ook de bijdrage van Dr. H.J. Selderhuis 'Wij zijn altijd onderweg naar de dood'. Ondertitel: 'Johannes Calvijn over sterven en dood.' In deze bijdrage komen heel wat zaken aan de orde die niet zo bekend zijn. Het komt voor dat men een verkeerd beeld heeft van Calvijn. Hij zou onbewogen, hard en gevoelloos zijn. Maar uit de bijdrage van Dr. Selderhuis blijkt duidelijk dat dit beeld correctie behoeft. We geven een uitgebreid citaat waaruit duidelijk blijkt dat Calvijn heel wat gevoeliger is geweest dan velen denken. We lezen op blz. 96 over het sterven van zijn zoontje. Calvijn schrijft dan: 'De HEERE heeft ons een zware klap uitgedeeld in de dood van ons zoontje. Maar Hij is onze Vader. Hij weet wat goed is voor Zijn kinderen.' Calvijn brengt het sterven van zijn zoontje in verband met Gods zorgende voorzienigheid.

Op blz. 97 wordt weergegeven wat Calvijn schrijft over de dood van zijn vriend Claude Féray in een brief gericht aan de Heer de Richebourg om hem te troosten als zijn zoon Louis aan de gevolgen van de pest gestorven is: 'Toen ik het bericht over de dood van meester Claude en van uw zoon Louis ontving, was ik zo verpletterd en ontroerd dat ik dagenlang niets anders kon dan huilen. En hoewel ik kracht probeerde te putten uit Gods aanwezigheid en mezelf wilde troosten door de hulp die Hij ons in tijden van tegenspoed biedt, voelde ik me nog steeds totaal niet mezelf. Ik was werkelijk niet meer in staat om de gewone dagelijkse dingen te doen; het voelde alsof ik zelf halfdood was.'

"Er is hier duidelijk absoluut geen sprake van een ongevoelige Calvijn die, geworteld in Gods almacht, alles onverschrokken en zonder emoties over zich heen laat komen. We zien juist een Calvijn die ten einde raad is, overspoeld door verdriet. Hij noemt zijn eigen verlieservaringen en verdriet om op deze manier aan De Richebourg te laten merken dat het ook voor hem niet gemakkelijk is om over deze zaken te praten. Hij wil hem hiermee dan ook overtuigen dat zijn troostende woorden geen gemakkelijke woorden zijn. Hij weet hoeveel pijn het doet om een kind te verliezen, hij weet van de pijn van het gat dat zo'n gebeurtenis slaat en hij weet van de last van de waaromvraag.

En dat is ook precies waarom hij De Richebourg wijst op Gods voorzienigheid.” We lezen verder in de brief (blz. 97 en 98): ‘Want er is niets dat ons meer van onze kracht berooft en onze geest meer neerslaat dan dat we onszelf overgeven aan klaagzangen en vragen als: Waarom zijn de dingen zo gegaan? Waarom zijn ze niet anders gegaan? En waarom is dit juist gebeurd? Er zou een reden zijn om zulke dingen te vragen als wij aan onze kant een of andere fout hadden gemaakt en we in onze plichten waren tekortgeschoten. Maar als we niets hebben misdaan, is er geen plaats voor dergelijke klachten.’

Calvin probeert de vader te bevrijden van het stellen van de waaromvraag. Calvin schrijft dan het volgende: ‘Het is dus God die uw zoon heeft teruggeëist. De zoon die Hij u had toevertrouwd om hem op te voeden, op voorwaarde dat hij altijd Zijn eigendom zou blijven.’ Calvin plaatst het toekomstige leven tegenover het tegenwoordige leven: ‘Als u nu wat uw zoon betreft bij uzelf overweegt hoe moeilijk het in deze donkere tijden is om ons leven op een zuivere manier tot een goed einde te brengen, dan zult u iemand die daarvan op een jonge leeftijd is bevrijd, zeker gelukkig prijzen.’

Op blz. 99 lezen we nog enkele regels uit de brief van Calvin: ‘U zult misschien zeggen dat het veel te zwaar is om het verdriet en de pijn over de dood van uw zoon van u af te schudden of te onderdrukken. Maar ik verlang ook niet van u dat u geen verdriet meer voelt. Want in de leerschool van Christus hebben we niet geleerd dat we de emoties die we van God hebben gekregen, af moeten leggen, en dat we moeten veranderen in mensen van steen.’

We citeren Dr. Selderhuis (blz. 99): “Deze brief is het uitgebreidste voorbeeld van hoe Calvin omgaat met dood en verdriet, maar ook andere brieven bieden een goed inkijkje in zijn omgang met deze onderwerpen. Neem bijvoorbeeld het epistel waarin Calvin schrijft over de dood van zijn vriend Guillaume de Trie, waarin hij vertelt dat hij ziek is geworden van verdriet, zoals we boven al zagen. Vanaf zijn bed schrijft Calvin dat het een troost voor hem is dat De Trie vlak voor zijn sterven heeft laten weten dat hij zijn dood als een poort naar de hemel kon zien. Maar deze troost neemt Calvins verdriet niet weg. Of, zoals hij zelf heel kort samenvat: ‘Hij is er nu gezegend aan toe, maar ik zit in de ellende.’ Beide brieven geven aan dat Calvin het erg moeilijk heeft gehad om volgens zijn eigen principe van matigheid te leven. Calvin geeft in de brief waarin hij de dood van Féray noemt zelfs toe dat hij te ver is gegaan: ‘Ik had mijn verdriet slechts kort willen noemen, maar ik ben bovenmatig breedvoerig geworden.’ Calvin geeft ook ruiterlijk toe dat het erg moeilijk is om zich te houden aan wat hij anderen opdraagt. Matigheid is een deugd en het is voor Calvin de ideale houding, maar hij kent als geen ander ook de waarheid van Jezus’ woorden uit Mattheüs 26:41, en moet met de apostel Paulus toegeven dat de geest wel gewillig is, maar het vlees zwak.”

Tenslotte besluiten we met wat we lezen op blz. 102 over het sterven van de vrouw van Calvin. “Als Idelette is overleden, beweert Calvin dat hij zijn beste vriendin heeft verloren. Dat is op zichzelf al een prachtig getuigenis. Maar wat de dood

van zijn vrouw werkelijk voor hem betekent, brengt Calvin als volgt onder woorden: ‘Sinds God mijn vrouw kortgeleden tot Zich heeft genomen, ben ik slechts nog een half mens. Ja, er is troost in de hemel, maar er is ook het grote verlies op de aarde. De dood sloeg als het ware de helft van Calvin weg. Deze man had een groot geloof, maar toch bracht de dood hem volkomen uit balans.’

J.I. Packer, Kracht in zwakheid, Leven met Christus als onze sterkte, gebonden, 128 blz., 9,95 euro, Brevier Uitgeverij Kampen, ISBN 9789491583773.

De auteur is een bekend en invloedrijk Anglicaans theoloog. Hij promoveerde op John Owen en is diepgaand beïnvloed door de puriteinen. In onze maatschappij lijkt alles te draaien om kracht, onafhankelijkheid en geld. Gods kracht wordt echter in menselijke zwakheid volbracht. De inmiddels hoogbejaarde Packer (geboren in 1926) laat vanuit de Bijbel zien, met name vanuit 2 Korinthe, dat menselijke zwakheid voor God geen belemmering is, maar juist Zijn weg tot heerlijkheid. Zwakheid maakt een christen niet ongeschikt. Hij mag roemen in zijn zwakheid en roemen in Christus, de kracht van God. Op blz. 118 en 119 lezen we: “Het leven in de tent van ons lichaam doet ons zuchten, zegt Paulus (tweemaal! 5:2 en 4) en met reden. Allerlei ziekten, ongemakken en zich niet lekker voelen komen op ons af. Naarmate we ouder worden nemen de werkelijkheid, en daardoor ook het gevoel, van onze beperkingen steeds meer toe. Dat zuchten drukt aan de ene zijde uit een intens verlangen naar het lichaam dat we zullen krijgen en aan de andere zijde een intense frustratie. Wij voelen ons ‘belast’, onder zorgen gebukt, omdat we onze lichamelijke beperkingen voelen en bang zijn voor dingen die ons nu al bedreigen.” Op blz. 123 lezen we over het nieuwe lichaam dat Gods kinderen gegeven zal worden: “We kunnen er zeker van zijn dat ons nieuwe lichaam zal passen bij ons volmaakte nieuwe hart en dat het dat ook tot op volmaakte wijze tot uitdrukking zal brengen. Dat nieuwe hart is onze vernieuwde morele en geestelijke aard en gezindheid. Dat lichaam zal een afspiegeling van ons zijn van toen wij op ons best waren en niet zoals we lichamelijk waren ten tijde van ons heengaan uit deze wereld. We moeten eerder verwachten dat dat nieuwe lichaam beter zal zijn dan we fysiek ooit geweest zijn. Het nieuwe lichaam zal nooit achteruitgaan, maar eeuwig zijn nieuwe staat behouden. Dat nieuwe lichaam zal geen innerlijke spanning kennen tussen de ene wens en de andere, die tegenstrijdig zijn ten opzichte van elkaar. Het nieuwe lichaam zal ook nooit wensen iets te doen waarvoor het in energie en vermogen tekort schiet. Als wij in heerlijkheid zijn zullen wij altijd onze liefde betonen aan de Vader, de Zoon en de Heilige Geest en aan alle broeders en zusters in Christus die daar met ons zullen zijn. Verder kunnen we echter hierover niet gaan.”

Edward Monro, Het teken van de Koning, gebonden, 95 blz., 9,95 euro, Brevier uitgeverij, Kampen, ISBN 978-94-91583-58-2.

Edward Monro (1815-1866) was een Engels predikant die vele vertellingen schreef met een christelijke boodschap. Vaak deed hij dat net als John Bunyan in de vorm van een allegorie. Het boek is hertaald door Mw. G.C. van Kooten-Coster. Drie jonge mannen zijn soldaat in het leger van de grote Koning. Alle drie dragen ze zijn teken aan hun voorhoofd. Voor wie gehoorzaam is en strijdt voor de Koning is het teken een prachtig sieraad. Maar bij wie ongehoorzaam is aan of wegloopt uit het leger, wordt het teken een pijnlijke wond. Het is een niet al te moeilijk verhaal met inhoud. Kinderen kunnen het volgen en ouderen kunnen er hun winst mee doen. We besluiten met het slot uit het voorwoord: "Het boekje roept dringend op: Kies heden wie je/u dienen zult voordat de bazuinen klinken en de grote Koning terugkomt op de wolken. Als we de Heere niet gezocht hebben, zal op die dag het kruisteken gaan branden omdat wij op zo'n grote zaligheid geen acht geslagen hebben. Van harte hoop ik dat het veel kinderen en ouderen tot zegen zal zijn."

L.M.P. Scholten, Onderzoekt de Schriften, gebonden, 285 blz., € 19,95, Uitgave Gereformeerde Bijbelstichting, ISBN 978-90-72186-74-4.

De auteur is van 1988 tot 2004 directeur geweest van de Gereformeerde Bijbelstichting. Sinds 1965 was hij al betrokken bij het werk van de GBS. In 1990 begon het GBS- blad Standvastig met een vragenrubriek. In die rubriek worden vragen beantwoord over de Bijbel, de Bijbelvertaling en de Bijbeluitleg. Dhr. Scholten heeft de vele vragen die in de loop van de jaren gesteld zijn beantwoord. De ondertitel van het boek "122 annotaties voor Bereeërs" is afgeleid van Hand. 17: 11 "En dezen waren edeler dan die te Thessalonica waren, als die het Woord ontvingen met alle toegenegenheid, onderzoekende dagelijks de Schriften, of deze dingen alzo waren." Annotaties is een oud woord voor kanttekeningen. Het boek is verdeeld in drie onderdelen: Bijbelteksten, Varia en Belijdenisgeschriften en liturgische formulieren. Achterin is een register van Bijbelteksten opgenomen, wat de bruikbaarheid bevordert. Er zou uit dit waardevolle boek heel wat te citeren zijn. We geven de blz. 220 en 221 weer. Daar wordt de vraag behandeld: "Het is mij opgevallen dat in de Statenvertaling soms hele versgedeelten tussen ronde haken staan. Als voorbeeld noem ik Romeinen 1. Vers 2 staat tussen haken, vers 3b en 4a ook, vers 5 en 6 in hun geheel, en dan nog een gedeelte van vers 13, alsmede vers 32. Wat heeft dat te betekenen? Zijn deze stukken door de Statenvertalers ter verduidelijking toegevoegd? Of staan ze ook in de Griekse grondtekst?" Dhr. Scholten schrijft daarover het volgende: "De woorden tussen haken staan wel

degelijk ook in de Griekse grondtekst. Alleen de haken zelf zult u daar niet vinden. U dient deze haken te vergelijken met leestekens als punten, komma's, puntkomma's. Ook die leestekens zoekt u in de grondteksten van de Bijbel te vergeefs, om de eenvoudige reden dat ze in de schrijfkunst in de bijbelse tijd niet bestonden. In latere tijd heeft men ze uitgevonden om het lezen te vergemakkelijken. Het spreekt vanzelf dat ook bijbelvertalers in hun werk leestekens gingen gebruiken. De apostel Paulus gebruikt soms een nogal ingewikkelde zinsbouw, waarin hoofdzinnen, bijzinnen en tussenzinnen elkaar afwisselen. De lezer zou soms de draad van zijn betoog kwijtraken. Om de lijn vast te houden hebben onze Statenvertalers in zulke gevallen een tussenzin tussen ronde haken geplaatst. Leest u zo de verzen 1 tot en met 7 eens zonder de tussenzinnen, dan ziet u de hoofdstructuur van de lange zin waarmee Paulus zijn lezers groet. Een en ander wil dus volstrekt niet zeggen dat de gedeelten tussen haken minder belangrijk zouden zijn. In plaats van ronde haken maken schrijvers tegenwoordig ook gebruik van aandachtsstreepjes om de tussenzin als zodanig te markeren. Als voorbeeld van het belang van deze ronde haken wijs ik u nog op vers 13. Paulus gebruikt daar het woordje 'opdat'. Dat noemen de taalgeleerden een voegwoord van doel. Het woord 'opdat' gebruiken wij om het doel te kennen te geven van wat onmiddellijk daarvoor gezegd werd. Dat 'opdat' ziet in vers 13 terug op Paulus' mededeling dat hij menigmaal voorgenomen had tot de Romeinen te komen. Hij had dat voornemen om ook onder de Romeinen enige vrucht te mogen hebben. Zonder de haken zou de gedachte kunnen rijzen dat Paulus tot nog toe verhinderd is geweest opdat hij ook onder de Romeinen enige vrucht zou hebben, maar dat is natuurlijk niet de bedoeling. We willen dit boek van harte aanbevelen. Het is niet duur en geeft veel informatie.

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@klikSAFE.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 22,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 23,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

Dr. Wim Verboom

Dr. W. Verboom, Eén houvast, Dagboek over persoonlijk geloven, gebonden, 19,90 euro, Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer, ISBN 978-90-239-7031-6.

De auteur heeft op de hem eigen wijze een dagboek geschreven bij de Heidelbergse Catechismus. U kunt uit de pers weten dat niet

iedereen de zienswijze van dr. Verboom op de Heidelbergse Catechismus deelt. Bij elke meditatie wordt een passend Bijbelgedeelte en een vraag en antwoord uit de Heidelbergse Catechismus aangegeven. Achter in het dagboek vindt u de tekst van de Heidelbergse Catechismus naar de uitgave van de Protestantse Kerk in Nederland (2009). In de regel wordt de Bijbel geciteerd volgens de HSV.

UW ADVERTENTIE IN KLEUR?*

Neem contact op met de administratie!

* Alleen mogelijk op de achterzijde.

HARKES
Begraffenissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegraffenissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafnissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
Begraffenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn

Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafnissen

Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"

www.vanstaverenbegraffenisverzorging.nl

WARRING
KLEDING

Passend gekleed

Als ambtsdrager wilt u graag goed en passend gekleed zijn. Warring kleding, met een ruime collectie kostuums, overhemden en stropdassen helpt u graag bij het maken van uw keuze. Kleine aanpassingen zijn geen probleem en worden door onze coupeuses snel uitgevoerd.

Openingstijden
Dinsdag - zaterdag van 9.30 - 17.30 uur
Vrijdag koopavond

Burg. Lodderstraat 52, 4043 KM Opheusden, T 0488 - 44 20 00
Bruinehorst 23, 6744 PA Edeveen, T 0318 - 57 81 10

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Fiscaal advies voor predikanten & administratieve ondersteuning voor kerkenraden

Drs. Arjan Pul RB
Belastingadviseur

+

- Ruime ervaring in het verzorgen van aangiften en aanverwante fiscale zaken
- Administratieve ondersteuning kerkenraden (salarisverwerking koster e.d.)
- Netwerk voor kerkrechtelijke vraagstukken en schuldhulpverlening

Van Lienden & Kooistra
— ACCOUNTANTS ADVISEURS —

Barneveld 0342 - 400 625 Rhenen 0317 - 615 686 vlkadvisers.nl/predikanten

Begrafenisonderneming **De Jongh**

H. de Jongh
D.D.E. Meliëste
M.K. Ligthart
A.J. van Lieburg

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begrafnissen

Wij zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

Hardinxveld-Giessendam **0184 - 611154** Papendrecht **078 - 6412740**

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.